

Ipeľská niva pri Brezničke: Spoznajte príbeh nového chráneného územia

20.8.2026 - Kristína Bocková | WWF Slovensko

Ipeľ medzi Brezničkou a Kalinovom si ešte stále zachováva podobu prirodzene tečúcej rieky. Meandruje, miestami sa rozlieva do okolitej nivy a sprevádzajú ho brehové porasty a lúky. Takýchto zachovaných úsekov pritom na Slovensku ubúda.

Práve tu sa dnes nachádza 12,71 hektára chráneného areálu Ipeľská niva pri Brezničke.

Vyhláška o jeho ochrane bola zverejnená 25. júna 2026 a účinnosť nadobudla 1. júla. Ide o piate súkromné chránené územie vyhlásené na Slovensku – a prvé, ktorého vznik bol motivovaný ochranou rieky a na vodu viazanej krajiny.

Za týmto územím však nie je iba rozhodnutie úradu. Je za ním **päťdesiat rokov jedného nápadu, množstvo práce, desiatky tisíc eur z vlastných zdrojov a napokon aj spolupráca viacerých ľudí a organizácií.**

Nápad, ktorý čakal na realizáciu 50 rokov

Ján Gábor vyrastal pri Ipli. Ako dieťa sa v rieke kúpал, chytal ryby aj raky a poznal jej brehy. Práve v pätnástich rokoch prvýkrát premýšľal nad tým, že by bolo dobré tento kúsok rieky chrániť.

Nápad však zostal dlho iba nápadom.

Počas života sa venoval práci stavebného inžiniera. Až po odchode do dôchodku sa k svojej niekdajšej predstave vrátil a začal hľadať spôsob, ako ju uskutočniť.

Nebolo pritom možné jednoducho označiť kus rieky na mape a požiadať o jeho ochranu. Pozemky v nive boli **rozdelené medzi viacerých vlastníkov**. Gábor najskôr potreboval vyriešiť vlastnícke vzťahy k pozemkom svojej rodiny, neskôr prikúpiť ďalšie pozemky od obce a suseda. Súčasťou procesu boli aj **komplexné pozemkové úpravy**, ktoré umožnili vytvoriť súvislejšie územie pri rieke.

Prvé spoločné stretnutie WWF Slovensko s Jánom Gáborom sa uskutočnilo 7. októbra 2022. Spoločne sme prešli úsek medzi Brezničkou a Kalinovom a rozprávali sa o možnostiach jeho ochrany – o rieke, lúkach, porastoch vysokých ostríc aj o miestach, kde rastie vzácna korunkovka strakatá.

V tom čase však nebolo vôbec isté, či sa zámer podarí uskutočniť.

Keď ochrana neprichádza zhora

Národný plán má európske ciele preniesť do konkrétnych podmienok členských štátov. Určí, **aké opatrenia bude potrebné uskutočniť, kde sa majú realizovať a ako sa budú sledovať ich výsledky**. Každý členský štát si v ňom určí konkrétne opatrenia, ktoré chce v nasledujúcich desaťročiach uskutočniť.

Týkať sa bude širokého spektra oblastí – **od suchozemských, sladkovodných a morských ekosystémov cez mestskú a poľnohospodársku krajinu až po lesy, rieky a opelovače.**

Súčasťou plánu majú byť aj opatrenia na obnovu prirodzenej konektivity riek či zvýšenie biodiverzity v poľnohospodárskej krajine.

“Národný plán obnovy prírody je kľúčový dokument, v ktorom si každý členský štát určí, aké kroky a opatrenia chce na obnovu prírody podniknúť. Ministerstvo životného prostredia SR by preto malo tento dokument vnímať ako strategickú prioritu a pripraviť ho tak, aby skutočne posilnil odolnosť Slovenska,” hovorí **Katarína Butkovská z WWF Slovensko.**

Nariadenie o obnove prírody je pritom **právne záväzné** a stanovuje spoločné ciele pre všetky členské štáty. Do roku 2030 má byť obnovou pokrytých najmenej 20 % pevniny a morí EÚ a do roku 2050 majú byť prijaté opatrenia na obnovu všetkých ekosystémov, ktoré ju potrebujú. Národné plány preto nebudú jednorazovými dokumentmi, **ale rámcom pre opatrenia v krajine počas nasledujúcich desaťročí.**

Čo to znamená pre Slovensko?

Obnova prírody môže v praxi znamenať napríklad návrat vody do vysušených mokradí, obnovu prirodzenejších úsekov riek, zlepšenie stavu pôdy a poľnohospodárskej krajiny, vytváranie zelených plôch v mestách či opatrenia na podporu opelovačov. Cieľom nie je obnovovať prírodu všade rovnakým spôsobom, ale vybrať opatrenia podľa potrieb konkrétnych miest a regiónov.

Obnova prírody tak môže byť zároveň príležitosťou pre rozvoj slovenského vidieka a zachovanie tradičných spôsobov hospodárenia tam, kde majú svoje miesto.

“Pre Slovensko je dôležité pozeráť sa na obnovu prírody aj ako na investíciu do budúcnosti regiónov. Keď dokážeme v krajine lepšie zadržiavať vodu, chrániť pôdu a znižovať dopady extrémov počasia, pomáhame tým nielen prírode, ale aj ľuďom, ktorí v regiónoch žijú a pracujú. Kvalitne pripravený plán môže byť príležitosťou pre rozvoj slovenského vidieka a pre zachovanie tradičných spôsobov hospodárenia na poliach a lúkach a ich obnovu tam, kde zanikli,” dopĺňa **Jozef Ridzoň z organizácie SOS/ Birdlife Slovensko.**

Slovensko má svoj návrh Národného plánu obnovy prírody predložiť Európskej komisii do **1. septembra 2026**. Následne má byť plán po posúdení a úpravách finalizovaný v roku 2027. Na jeho príprave sa podieľa Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci s ďalšími rezortmi a zainteresovanými inštitúciami.

WWF Slovensko a SOS/BirdLife Slovensko upozorňujú, že zostávajúci čas treba využiť na prípravu kvalitného, ambiciózneho a dátami podloženého plánu. Dôležitou súčasťou procesu musí byť aj reálne zapojenie odbornej verejnosti, vedeckých inštitúcií, samospráv, hospodárov a ďalších aktérov, ktorých sa opatrenia v krajine priamo dotknú.

„Príprava národného plánu je pre Slovensko veľkou príležitosťou, no zároveň je potrebné, aby sme ju nepremárnili. Opatrenia musia vychádzať z kvalitných dát, jasne určovať priority a byť pripravené tak, aby ich bolo možné v praxi realizovať. Potrebujeme plán, ktorý nebude iba formálnym splnením povinnosti, ale skutočným plánom obnovy našej krajiny,” **uzatvára Marta Mútňanová z WWF Slovensko.**

Čo bude obsahovať Národný plán obnovy prírody?

Každý členský štát v národnom pláne určí, **čo, kde, v akom rozsahu a akým spôsobom chce obnovovať**. Plán má vychádzať z dostupných vedeckých poznatkov a dáť a obsahovať konkrétne opatrenia, ich časový rámec, spôsob financovania aj monitorovanie výsledkov.

Opatrenia sa týkajú deviatich oblastí stanovených nariadením:

- **obnova suchozemských, pobrežných a sladkovodných ekosystémov** – napríklad obnova prirodzených lesov, mokradí či lúk,
- **obnova morských ekosystémov**
- **obnova mestského prostredia**
- **obnova prirodzeného toku riek a riečnej konektivity** – napríklad odstraňovanie nepotrebných bariér na vodných tokoch,
- **obnova populácií opelovačov**,
- **obnova poľnohospodárskej krajiny** – napríklad zlepšovanie stavu pôdy či podpora krajinných prvkov,
- **obnova lesov**,
- **Výsadba stromov**
- **Obnova prirodzených funkcií a stanovišť druhov.**

Ako stojí v prípravách Slovensko?

- WWF Slovensko spolu s partnermi v rámci koalície #RestoreNature sledovalo prípravu národných plánov v členských štátoch EÚ a začiatkom roka 2026 zverejnilo priebežné hodnotenie ich prípravy. Hodnotenie sledovalo štyri oblasti: **využívanie vedeckých poznatkov a dát, ambicióznosť plánov, zapojenie verejnosti a transparentnosť a politickú a administratívnu podporu**. Výsledky ukázali výrazné rozdiely medzi jednotlivými krajinami.
- Slovensko sa v hodnotení vo viacerých oblastiach nachádzalo medzi krajinami, kde bola príprava stále v počiatočnej fáze. Hodnotenie zároveň upozornilo na potrebu lepšieho zapojenia relevantných organizácií, odborníkov a ďalších zainteresovaných strán.
- Viac informácií k priebežnému hodnoteniu nájdete aj v našom článku [tu](#).

Odkazy

- Priebežné hodnotenie prípravy národných plánov obnovy prírody v EÚ – WWF Slovensko
- Towards restoring nature in Europe – #RestoreNature
- What is the Nature Restoration Law? – #RestoreNature

Kontakt pre médiá

Kristína Bocková, PR & Media expert, WWF Slovensko, MT: +421 903 734 348 / Email: kbockova@wwfsk.org / Web: wwfsk.org

Jozef Ridzoň, SOS/Birdlife Slovensko, MT: +421 902 222 160/ Email: ridzon@vtaky.sk / Web:

vtaky.sk

<https://wwfsk.org/article/ipelska-niva-pri-breznicke-spoznajte-pribeh-noveho-chraneneho-uzemia>